

บันทึก

เรื่อง การจับกุมชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยเพื่อส่งตัวเป็นผู้ร้ายข้ามแดนตาม
พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พุทธศักราช ๒๔๗๒ และพระราชบัญญัติ
ว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสหรัฐอเมริกา
พ.ศ. ๒๕๓๓

กรมตำรวจได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๕๐๕.๒๓/๓๗๘๙ ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๓๖
ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๒๐๒/
๕๑๕ ลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ ขอให้กรมตำรวจพิจารณาว่าเจ้าพนักงานตำรวจมีอำนาจออก
หมายจับตามมาตรา ๑๐^๑ แห่งพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๔๗๒ และตาม ๑ ของข้อ
๑๐^๒ แห่งสนธิสัญญาระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสหรัฐอเมริกาว่าด้วยการ

มาตรา ๑๐ ถ้าเป็นการเร่งร้อน รัฐบาลต่างประเทศจะขอให้จับและคุมขังจำเลยไว้พลาง
ก่อนก็ได้ คำร้องขอต้องแถลงประเภทความผิดให้ชัดเจน และว่าได้ออกหมายสั่งจับแล้วด้วย เมื่อได้รับคำร้อง
ขอตั้งว่านี้ นอกจากรัฐบาลสยามจะวินิจฉัยเป็นอย่างอื่น ให้กระทรวงการต่างประเทศแจ้งให้กระทรวงมหาดไทย
ทราบกระทรวงมหาดไทยจะสั่งให้จับจำเลย หรือจะขอให้ศาลออกหมายสั่งจับก็ได้ และต้องนำตัวจำเลยขึ้นสู่ศาล
ซึ่งมีหน้าที่โดยเร็วที่สุดที่จะทำได้

ในระหว่างที่คำร้องขอตามระเบียบกับหนังสือหลักฐานอันจำเป็นนั้นยังมิได้มาถึง ให้ศาลสั่ง
ขังจำเลยไว้ ถ้าหากว่า

(ก) มีพยานหลักฐาน (ซึ่งอาจมีอยู่ในหนังสือกระทรวงการต่างประเทศก็ได้) ว่าได้ออก
หมายสั่งจับแล้วกับทั้งประเภทความผิดที่กล่าวหาเป็นฐานใด ก็ได้แถลงไว้โดยชัดเจนด้วยแล้ว

(ข) ความผิดที่กล่าวหานั้นอยู่ในประเภทที่จะส่งตัวจำเลยข้ามแดนได้ และ

(ค) ความผิดนั้นไม่ใช่เป็นความผิดอันมีลักษณะในทางการเมือง

ถ้าศาลมิได้รับคำร้องขอตามระเบียบกับหนังสือหลักฐานอันจำเป็นนั้น ภายในเวลาสองเดือน
นับตั้งแต่วันที่ศาลได้สั่งขังจำเลยไว้ หรือภายในกำหนดเวลากว่านั้นตามที่ศาลจะเห็นมีเหตุพอสมควรสั่งต่อไป
แล้ว ให้ปล่อยตัวจำเลยไป

ข้อ ๑๐ การจับกุมชั่วคราว

๑. ในกรณีเร่งด่วน ภาควิชาสัญญาแต่ละฝ่ายอาจร้องขอให้จับกุมบุคคลที่ถูกกล่าวหา หรือถูก
พิพากษาว่ากระทำความผิดไว้ชั่วคราวได้ คำขอให้จับกุมตัวชั่วคราวจะส่งผ่านวิธทางการทูต หรือโดยตรงระหว่าง
กระทรวงยุติธรรมในสหรัฐอเมริกาและกระทรวงมหาดไทยในประเทศไทย ซึ่งในกรณีนี้อาจจะใช้เครื่องมือ
สื่อสารของตำรวจสากล

๒. คำขอจะประกอบด้วย รูปพรรณของบุคคลที่ถูกขอให้ส่งตัว ที่อยู่ของบุคคลนั้นหากรู้ คำ
แถลงย่อเกี่ยวกับข้อเท็จจริงในคดี รวมทั้งเวลาและสถานที่ที่ความผิดได้เกิดขึ้นหากเป็นไปได้ คำแถลงว่าไม่มี
หมายจับหรือได้มีคำพิพากษาว่ากระทำความผิดสำหรับบุคคลนั้นดังระบุไว้ในข้อ ๙ และคำแถลงว่าจะได้ส่งคำร้อง
ขอให้ส่งบุคคลดังกล่าวข้ามแดนตามมา

ส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้หรือไม่ เนื่องจากในปัจจุบันกรมตำรวจได้รับการร้องขอจากรัฐบาลต่างประเทศ ให้ดำเนินการจับกุมชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยเพื่อส่งเป็นผู้ร้ายข้ามแดนตลอดมา แต่มีปัญหาในทางปฏิบัติว่าการจับกุมชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยตามคำร้องขอของรัฐบาลต่างประเทศต้องมีหมายจับหรือไม่ และหากต้องมีหมายจับ เจ้าพนักงานตำรวจชอบที่จะดำเนินการออกหมายจับได้เองหรือไม่ และโดยอาศัยข้อกฎหมายใด ซึ่งในปัญหานี้ กระทรวงการต่างประเทศได้มีหนังสือ ที่ กต ๐๒๑๑/๗๒๕๘๗ ลงวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ แจ้งให้กระทรวงมหาดไทยทราบ ว่า ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๕๘ (๑)^๓ และ มาตรา ๕๙^๔ บัญญัติให้เจ้าพนักงานหรือศาลมีอำนาจออกหมายจับได้ และจะออกหมายจับนั้นโดยพลการหรือโดยมีผู้ร้องขอก็ได้ ในกรณีที่มีผู้ร้องขอ เจ้าพนักงานหรือศาลผู้ออกหมายจะต้องสอบให้ปรากฏเหตุผลสมควรที่จะออกหมายนั้นเสียก่อน เหตุผลนี้จะได้จากคำแจ้งความโดยสาบานตัวหรือจากพฤติการณ์อย่างอื่นก็ได้ และเนื่องจากสนธิสัญญาระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสหรัฐอเมริกาว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภาและตราเป็นพระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสหรัฐอเมริกา พ.ศ. ๒๕๓๓ แล้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในฐานะผู้รักษการตามพระราชบัญญัตินี้เท่าที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตน โดยอาศัยพระราชบัญญัติดังกล่าวซึ่งถือเป็นกฎหมายภายใน จึงมีอำนาจสั่งการให้เจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจับกุมชั่วคราวบุคคลตามที่รัฐบาลประเทศสหรัฐอเมริกาขอให้จับตามมาตรา ๔^๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสหรัฐอเมริกา พ.ศ. ๒๕๓๓ และข้อ ๑๐^๖ ของสนธิสัญญาระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสหรัฐอเมริกาว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ดังนั้น กระทรวงการต่างประเทศจึงมีความเห็นว่า กระทรวงมหาดไทยโดยกรมตำรวจสามารถออกหมายจับผู้ต้องหาหรือจับผู้ต้องหาโดยไม่มีหมายจับได้

จากความเห็นของกระทรวงการต่างประเทศดังกล่าว กรมตำรวจจึงขอหารือ

๓ มาตรา ๕๘ เจ้าพนักงานและศาลมีอำนาจออกหมายอาญาได้ภายในเขตอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าเป็นหมายจับผู้ต้องหาที่มีได้อยู่ในอำนาจศาล ได้แก่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่

(๒) ถ้าเป็นหมายจับจำเลยหรือผู้ต้องหาที่อยู่ในอำนาจศาล ได้แก่ ศาล

(๓) ถ้าเป็นหมายค้น ได้แก่ ศาลหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่

(๔) ถ้าเป็นหมายซัง จำคุกหรือปล่อย ได้แก่ ศาล

๔ มาตรา ๕๙ เจ้าพนักงานหรือศาลผู้มีอำนาจออกหมายจับ หมายค้นหรือหมายซัง จะออกหมายนั้นโดยพลการหรือโดยมีผู้ร้องขอก็ได้

ในกรณีที่มีผู้ร้องขอ เจ้าพนักงานหรือศาลผู้ออกหมายจะต้องสอบให้ปรากฏเหตุผลสมควรที่จะออกหมายนั้นเสียก่อน เหตุผลนี้จะได้จากคำแจ้งความโดยสาบานตัวหรือจากพฤติการณ์อย่างอื่นก็ได้

๕ มาตรา ๔ การส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสหรัฐอเมริกา ให้เป็นไปตามสนธิสัญญาระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสหรัฐอเมริกาว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนท้ายพระราชบัญญัตินี้

๖ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๒), ข้างต้น

ปัญหาข้อกฎหมายดังนี้

๑. เจ้าพนักงานตำรวจชอบที่จะจับกุมชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยเพื่อส่งตัวเป็นผู้ร้ายข้ามแดนโดยไม่ต้องมีหมายจับตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสหรัฐอเมริกา พ.ศ. ๒๕๓๓ และข้อ ๑๐ ของสนธิสัญญาระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสหรัฐอเมริกาว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ประกอบกับมาตรา ๑๐^๗ แห่งพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พุทธศักราช ๒๔๗๒ หรือไม่

๒. ในกรณีที่มีการจับกุมชั่วคราวเพื่อส่งเป็นผู้ร้ายข้ามแดนจะต้องดำเนินการโดยมีหมายจับนั้น เจ้าพนักงานตำรวจชอบที่จะออกหมายจับได้เองหรือไม่ โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายใด

๓. เมื่อบุคคลดังกล่าวถูกจับกุมชั่วคราวเพื่อส่งเป็นผู้ร้ายข้ามแดน และอยู่ในระหว่างการควบคุมตัวเพื่อนำขึ้นสู่ศาลนั้น เจ้าพนักงานจะมีอำนาจพิจารณาปล่อยชั่วคราวบุคคลดังกล่าวได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวโดยรับฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมตำรวจ) ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ (กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย) ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม (สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ) และผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุดแล้ว มีความเห็นดังนี้

ปัญหาข้อที่ ๑ ที่หรือว่า เจ้าพนักงานตำรวจมีอำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยชั่วคราวเพื่อส่งตัวเป็นผู้ร้ายข้ามแดนตามมาตรา ๔^๘ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสหรัฐอเมริกา พ.ศ. ๒๕๓๓ และข้อ ๑๐^๙ ของสนธิสัญญาระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสหรัฐอเมริกาว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ประกอบกับมาตรา ๑๐^{๑๐} แห่งพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พุทธศักราช ๒๔๗๒ โดยไม่ต้องมีหมายจับได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า โดยที่ข้อ ๑๐ แห่งสนธิสัญญาระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสหรัฐอเมริกาว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน กำหนดว่าในกรณีเร่งด่วน ภาควิชาสัญญาแต่ละฝ่ายอาจร้องขอให้จับกุมบุคคลที่ถูกกล่าวหาหรือถูกพิพากษาว่ากระทำความผิดไว้ชั่วคราวได้ คำขอให้จับกุมตัวชั่วคราวจะส่งผ่านวิธีการทางทูต หรือโดยตรงระหว่างกระทรวงยุติธรรมในสหรัฐอเมริกาและกระทรวงมหาดไทยในประเทศไทย โดยคำขอจะประกอบด้วยรูปพรรณของบุคคลที่ถูกขอให้ส่งตัว ที่อยู่ของบุคคลนั้นหากรู้ ค่าแกลงย่อเกี่ยวกับข้อเท็จจริงในคดี รวมทั้งเวลาและสถานที่ที่ความผิดได้เกิดขึ้นหากเป็นไปได้ ค่าแกลงว่าได้มีหมายจับหรือได้มีคำพิพากษาว่ากระทำความผิดสำหรับบุคคลนั้น และค่าแกลงว่าได้ส่งคำร้องขอให้ส่งบุคคลดังกล่าวข้ามแดนตามมาและโดยที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสหรัฐอเมริกา

^๗โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑), ข้างต้น

^๘โปรดดูเชิงอรรถที่ (๕), ข้างต้น

^๙โปรดดูเชิงอรรถที่ (๒), ข้างต้น

^{๑๐}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑), ข้างต้น

พ.ศ. ๒๕๓๓ ประกอบกับสนธิสัญญาระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสหรัฐอเมริกาว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนมิได้กำหนดเรื่องวิธีการจับผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ชั่วคราวเพื่อส่งตัวเป็นผู้ร้ายข้ามแดนแต่อย่างใด วิธีการจับผู้ต้องหาหรือจำเลยเพื่อส่งตัวเป็นผู้ร้ายข้ามแดนจึงต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พุทธศักราช ๒๔๗๒ ที่เป็นกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาเรื่องการส่งผู้ร้ายข้ามแดนโดยเฉพาะ (มาตรา ๓)^{๑๑} ซึ่งมาตรา ๑๐^{๑๒} แห่งพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดนบัญญัติว่า ถ้าเป็นการเร่งด่วนรัฐบาลต่างประเทศจะขอให้จับและคุมขังจำเลยไว้ก่อนก็ได้ คำร้องขอนั้นจะต้องแถลงประเภทความผิดให้ชัดแจ้งและต้องได้ออกหมายสั่งจับแล้วด้วย และเมื่อได้รับคำร้องขอเช่นนั้น ให้กระทรวงมหาดไทยมีอำนาจสั่งให้จับจำเลยหรือจะขอให้ศาลออกหมายสั่งจับก็ได้ ดังนั้น หากปรากฏว่ามีคำร้องขอจากรัฐบาลต่างประเทศให้จับหรือคุมขังจำเลยโดยมีหลักเกณฑ์ครบถ้วนตามข้อ ๑๐ ดังกล่าว การดำเนินการจับกุมย่อมกระทำได้ตามมาตรา ๑๐ โดยไม่ต้องมีหมายจับ แต่การดำเนินการจับกุมนั้น เจ้าพนักงานตำรวจจะดำเนินการไปเองโดยพลการไม่ได้ หากแต่จะกระทำได้อีกต่อเมื่อได้รับคำสั่งจากกระทรวงมหาดไทย และเมื่อได้รับคำสั่งแล้วเจ้าพนักงานตำรวจย่อมมีอำนาจจับจำเลยได้โดยไม่ต้องมีหมายจับ และโดยที่บุคคลที่จะส่งตัวเป็นผู้ร้ายข้ามแดนมีทั้งจำเลยและผู้ต้องหา กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕ จึงเห็นว่าการจับและคุมขังผู้ต้องหาเพื่อส่งตัวเป็นผู้ร้ายข้ามแดนย่อมต้องปฏิบัติเช่นเดียวกับการจับและคุมขังจำเลยดังกล่าวข้างต้นด้วย

ปัญหาข้อที่ ๒ ที่หารือว่า ในกรณีที่การจับชั่วคราวเพื่อส่งตัวเป็นผู้ร้ายข้ามแดนต้องดำเนินการโดยมีหมายจับ เจ้าพนักงานตำรวจชอบที่จะออกหมายจับได้เองหรือไม่ นั้น เห็นว่า เมื่อเจ้าพนักงานตำรวจสามารถจับได้โดยไม่ต้องมีหมายจับตามที่ได้อนุมัติไว้ในปัญหาข้อที่ ๑ แล้ว จึงไม่มีความจำเป็นต้องวินิจฉัยปัญหานี้แต่อย่างใด

ปัญหาข้อที่ ๓ ที่หารือว่า ในขณะที่ผู้ถูกจับชั่วคราวเพื่อส่งตัวเป็นผู้ร้ายข้ามแดนอยู่ในระหว่างการควบคุมตัวเพื่อนำขึ้นสู่ศาล เจ้าพนักงานมีอำนาจพิจารณาปล่อยชั่วคราวบุคคลดังกล่าวได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า ในเรื่องนี้ก็เช่นเดียวกับปัญหาในข้อที่ ๑ กล่าวคือ ต้องพิจารณาตามพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พุทธศักราช ๒๔๗๒ ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๑^{๑๓} ว่า เมื่อจับจำเลยได้แล้ว ต้องนำตัวจำเลยขึ้นสู่ศาลโดยมิชักช้าเกินจำเป็น เพื่อให้ศาลไต่สวน และในการไต่สวน ศาลย่อมมีอำนาจสั่งขังจำเลยไว้ได้ โดยในระหว่างการไต่สวน ศาลจะสั่งให้เลื่อนการไต่สวนไปเป็นครั้งคราวตามคำขอของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก็ได้ ถ้ามีเหตุผลอันสมควรและเพียงพอ แต่ในคดี

^{๑๑}มาตรา ๓ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับแก่บรรดาการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในกรุงสยาม เท่าที่ไม่แย้งกับข้อความในหนังสือสัญญา อนุสัญญา หรือความตกลงกับรัฐบาลต่างประเทศ หรือในประกาศกระแสพระบรมราชโองการที่ได้ออกเกี่ยวกับหนังสือสัญญา อนุสัญญา และความตกลงนั้น ๆ

^{๑๒}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑), ข้างต้น

^{๑๓}มาตรา ๑๑ เมื่อจับจำเลยได้แล้ว ต้องนำตัวขึ้นสู่ศาลโดยมิชักช้าเกินจำเป็น และต้องดำเนินการไต่สวนตามวิธีพิจารณาความอาญาในกฎหมายสยามเท่าที่สุจริตที่จะเป็นได้ ศาลจะสั่งให้เลื่อนการไต่สวนไปเป็นครั้งคราวตามคำขอของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง โดยมีเหตุอันสมควรและเพียงพอก็ได้ แต่ในคดีเหล่านี้ศาลไม่ควรอนุญาตให้จำเลยมีประกัน

เหล่านี้ศาลไม่ควรอนุญาตให้จำเลยมีประกัน จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า เมื่อได้มีการจับจำเลยได้แล้ว เจ้าพนักงานมีหน้าที่ต้องนำตัวจำเลยขึ้นสู่ศาลโดยเร็วที่สุด โดยไม่มีหน้าที่อื่นใดที่จะต้องทำอีก หากจำเป็นจะต้องควบคุมตัวก็เป็นการควบคุมตัวเพื่อนำขึ้นสู่ศาลเท่านั้น จึงไม่มีเหตุใดที่จะต้องมีการปล่อยตัวชั่วคราว และแม้แต่ศาลเองก็ยังบัญญัติเป็นแนวทางว่า ศาลไม่ควรอนุญาตให้จำเลยมีประกัน ดังนั้น กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕ จึงเห็นว่าเจ้าพนักงานไม่มีอำนาจที่จะปล่อยชั่วคราวบุคคลดังกล่าวได้

(ลงชื่อ) อัคราทร จุฬารัตน

(นายอัคราทร จุฬารัตน)

รองเลขาธิการฯ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เมษายน ๒๕๓๖